

Sirius

Tema:
Arbetsmiljö,
säkerhet och hälsa

SKOGSINDUSTRINS RÅD FÖR INDUSTRIELL UTVECKLING I SAMVERKAN

Nr 3 2014 | Nyheter från Sirius finns också på www.industrisirius.se

Framtidens kompetens

**Vi samlar allas
kunnande i team**

**Boka redan nu
KompetensForum
i februari**

Nya arbetsformer skapade förändringar:

ENGAGEMANGET HAR BLIVIT STÖRRE

KRÖNIKA:

Säkerhet = produktivitet

ATT JOBBA SÄKERT ÄR NATURLIGTVIS en arbetsmiljö och hälsofråga, men också en av de viktigaste faktorerna för bra produktion. För det handlar i grunden om att tänka efter före och göra rätt från början. Det låter hur enkelt som helst men kräver ett mycket målmedvetet arbete som måste bedrivas med stor uthållighet och på bred front. Jag är stolt över den förflyttning vi har åstadkommit på Östrand med gemensamma krafter. Vi har utvecklat rutiner som fungerar, genom att de människor som ska jobba i rutinerna är med och utvecklar dem. Det är lätt att bygga byråkratiska metoder som upplevs hindra arbetet. Vår tidigare skyddstekniker Sixten Byström präntade ständigt in i oss alla att "Det ska vara lätt att göra rätt".

VI HAR GÅTT SYSTEMATISKT TILLVÄGA och försökt blanda in så många som möjligt, både i processen kring vad vi ska förbättra men också och hur. Vi har idag en väl fungerande Bryt och lås rutin som är väl känd av organisationen men också hur den används. Vi har en riskinventeringsrutin för arbetsorder som är enkel och fångar upp risker innan arbetet sätts igång. Innan vi sjösatte dessa två rutiner väcktes farhågor från flera håll i organisationen, att vi nu skulle tvingas förlänga de planerade stoppen med flera dagar för att hantera all Bryt och lås och alla riskinventeringar. Med facit i hand kan vi konstatera att vi istället effektiviserat stoppen. Genom att planera bättre och förebygga risker löper arbetet faktiskt smidigare än tidigare.

ALLA I FABRIKEN HAR BIDRAGIT till våra framsteg och alla behövs även framåt i arbetet med att förebygga olyckor och skapa en arbetsmiljö i framkant. Det gäller att uppmärksamma risker, rapportera dem i PIA, och utföra åtgärder. Men inte minst vara vaksam på sitt eget och andras beteende – det är så otroligt lätt att bli hemmablind och "jag ska bara ..."

VI HAR NÅTT EN RIKTIGT BRA nivå på Östrand men har naturligtvis mer att göra. Att jobba med skydd och säkerhet är en ständigt pågående process där det gäller att tänka efter före och förbättra allteftersom man kommer till nya insikter. Förbättringar kan alltid göras och det ska vara lätt att göra rätt!

Ingela Ekebro,
Fabrikschef SCA Östrand

INNEHÅLL

Säkerhetsarbetet på SCA Östrand 3-5

Susan Björkqvist, ansvarig för produktionsupport och ordförande i styrgruppen för skydd och säkerhet på SCA Östrand.

Framtidens kompetens 6

Anmälan till
KompetensForum 7

Ny hemsida för Sirius 7

Uppdaterad Skifthandbok .. 7

Smart & Säkert..... 8

Marianne Åhlund är skyddsombud på labb. "Det är viktigt att redovisa för alla hur långt vi kommit med alla utredningar om risker och tillbud", säger hon och visar stapeldiagrammet på anslagstavlan.

- En tydlig ambition och riktning från ledningen.
- En arbetsmodell som ökar engagemanget från de anställda.
- Beslut på rätt nivå.

Så har skydds- och säkerhetsarbetet på SCA Östrand blivit en gemensam angelägenhet för såväl ledning som anställda.

Vi jobbar tillsammans med gemensamma ambitioner

Ett ökade engagemang från både ledning och personal har lett till att antalet tillbudsrapporter på SCA Östrand ökat från ett tjugotalet till nästan 600 per år.

Fabrikschefen, Ingela Ekebro, har prantat in bland alla anställda att ett ton extra produktion aldrig får ske på bekostnad av säkerheten. "Inget ton i världen är värt en skada", betonar hon.

Lasse Hallström, som är samordnande huvudskyddsombud på SCA Östrand, ser att något hänt med säkerhetskulturen inom företaget:

– Egentligen låg vi bra till innan också, men det nya sättet att

arbeta blev ett lyft, vi insåg att det hade hänt mycket som aldrig kom upp på bordet tidigare.

Ny organisation

Organisationen förändrades så att en operativ styrgrupp för skydd och säkerhet sammansatt av både personer ur ledningen (bland andra fabrikschefen) och från produktionen bildades. Frågor som tidigare hanterats i ledningsgruppen togs istället här.

– Arbetet blev effektivare, säger Ingela Ekebro. Och vi upplever nog alla att vi arbetar tillsammans.

>>

Att arbeta tillsammans med gemensamt mål är en nyckel till ett framgångsrikt säkerhetsarbete tror fabrikschefen Ingela Ekebro, Susan Björkqvist som är ansvarig för produktionsupport och samordnande huvudskyddsombudet Lasse Hallström.

>> – Det är ju en gemensam angelägenhet, betonar Lasse Hallström. Vi är inte alltid eniga om hur vi ska lösa problem, men vi försöker – målet är ju gemensamt. Vi har en öppen kommunikation och en vilja till förändring.

Löser mycket på avdelningsnivå

På avdelningsnivå finns avdelningsutskott med avdelningschef, skyddsombud och representanter för drift och underhåll.

– Många problem löser man där, säger Magnus Backlund. Annars går det vidare till styrgruppen. Vi får input från hela fabriken, säger Magnus som liksom Lasse Hallström sitter med i skyddsombudsgruppen och tar med sig

Problem tas upp till ytan, vi har fått bort mycket som tidigare var gnäll runt fikabordet.

frågor därifrån.

– Där har skyddsombuden ett eget forum, allt sätts på pränt och då vet vi också att det händer något, det stannar inte runt ett kaffebord.

Ingela Ekebro tog redan när hon tillträdde som fabrikschef på SCA Östrand 2004 ett helhetsgrepp om skydd och säkerhet. Buset hade tidigare drabbats av en svår olycka och ambitionen från hennes sida var tydlig.

– Jag måste kunna leda verksamheten och känna att jag har kontroll över säkerheten. Jag vill inte sitta i en kommitté som fungerar som en checkpoint fyra gånger om året, jag vill ha reella diskussioner och en tydlig struktur med en effektiv form och ett sammanhang över hela bruket.

En god förebild

– Vårt huvudskyddsombud, Lasse Hallström, är en otroligt god förebild på hur ett

skyddsombud ska jobba, där han deltar i arbetet på alla fronter och jobbar oerhört nära vår skydd- och säkerhetsavdelning, fortsätter hon. Skydd- och säkerhetsavdelningen har vi dessutom satt ihop av människor som kan lagstiftning, brinner för frågorna och har ett gediget kunnande i hur arbetet bedrivs i fabriken. En lycklig kombination. Vi sätter mål tillsammans, vi jobbar tillsammans och vi följer upp tillsammans med den gemensamma ambitionen att få ner antalet tillbud och olyckor.

Bilden bekräftas av Lasse Hallström:

– Problem tas upp till ytan, vi har fått bort mycket som tidigare var gnäll runt fikabordet. Nu vet skyddsombuden att inget glöms bort, allt fångas upp, säger han.

Magnus Backlund, som är skyddstekniker och tidigare skyddsombud efter många år i driften, jobbar idag med bl a utbildning i riskbedömning. Han hanterar också PIA-ärenden.

– Både jag och många andra i organisationen känner att vi kan bidra. Tillsammans har vi blivit allt bättre på att fånga upp tillbud och se risker ute i verksamheten, säger han.

Vill få igång diskussioner

Lasse Hallström försöker engagera den enskilda arbetsplatsen vid tillbud och riskbedömningar:

– Vi vill få igång diskussioner, få en dialog ute i verksamheten, samtidigt som vi skyddsombud kan vara en tillgång och ett stöd i utredning av PIA-ärenden. Lasse Hallström poängterar ständigt den samverkan som sker på flera plan – mellan ledning

Samordnande skyddsombudet Lasse Hallström (t v) och skyddstekniker Magnus Backlund (t h) ser ett ökat engagemang från både ledning och operatörer på SCA Östrand.

och skyddsombud och mellan skyddsombuden och operatörerna.

Självt har han en bakgrund som mekaniker på fiberlinjen.

– Jag har varit ute och mekat och sett riskerna. Och jag vet vikten av att det finns förutsättningar att jobba säkert, säger han.

Ett litet exempel på det ständiga förbättringsarbetet är den standardisering av ögonduschar som sker.

– Vi har haft olika fabrikat och utföranden, nu har vi en tillverkare och ett utförande.

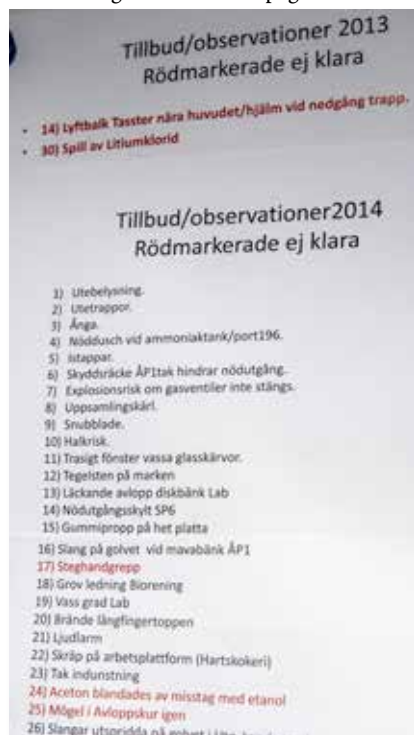
Han ser också förbättrade rutiner vid Bryt och lås inför underhåll och tar ett exempel från barkpressen där alla gjorde formellt rätt:

– Vi följde rutinerna, vredet stängdes, den radioaktiva strålen skulle därmed stängas av.

Men vredet hade hängt sig och inte tillslutit intuiti. Utifrån såg allt okey ut.

– Sedan gjorde killarna från automation också en kontroll utanför rutinerna och upptäckte att slutarmekanismen inte fungerat. Det fanns en lucka i säkerhetssystemet, vi var inte tillräckligt bra och nu ser vi till att liknande inte kan inträffa igen. Nu måste vi alltid mäta strålkällan när pressen ställs av och innan någon går in.

– Säkerhetsarbetet är levande och kan aldrig stanna av, säger han. Det är en process som ständigt utvecklas och pågår.

Via anslagstavlan kan alla se vad som hänt med tillbudsrapporter och riskbedömningar.

Petter Löfstedt, skyddsombud på renseriet, i bakgrunden hans kollega i kontrollrummet, Patrik Stridlund.

Röster från verksamheten:

Petter Löfstedt, operatör på renseriet och skyddsombud:

– Arbetet med skydd och säkerhet fungerar på ett bättre sätt idag, problem kan inte glömmas bort.

På hans egen avdelning hade man tidigare problem med mögel på virket som kom in, särskilt på eftersommaren då råvaran snabbt kunde få mögelangrepp. Mögelsporerna spred sig och virvlade runt i lokalerna. En utredning gick igång som konstaterade att det behövdes kraftiga fläktar som suger ut 40 000 m³ luft/timme. Luft som sedan går via en filterkammare som tar hand om mögelsporerna.

– Idag är det betydligt bättre, säger Petter.

Marianne Åhlund, laboratorieassistent och skyddsombud:

– Det är roligt att vara skyddsombud idag. Det är bättre koll nu, allt som tas upp följs nu också upp ordentligt, det händer något. Och allt är offentligt på anslagstavlan. Engagemanget har absolut ökat och våra månadsmöten med övriga skyddsombud gör att jag får en överblick över vad som händer på alla avdelningar.

Marianne har varit operatör på torkmaskinen och drifttekniker tidigare. Hon är skyddsombud på labb och tycker skyddsverksamheten fungerar bra idag.

– Inte minst för att vi har en engagerad chef.

Marianne Åhlund, skyddsombud på labb.

Det är roligare idag att vara skyddsombud än tidigare

När vi talar om kompetens är det viktigt att inse att kunskap alltid måste spänna över många områden. Att vi har ett multifunktionellt tänkande. Under Kompetensforum i februari kommer Christer Simrén, vVD och operativ direktör inom BillerudKorsnäs, att utveckla sin syn på framtidens kompetens:

– Om varje individ blir smal i sitt eget fack kan vi aldrig leverera de avancerade produkter som våra alltmer krävande och globala kunder förväntar sig av oss, säger Christer, som ser fram emot stor uppslutning den femte februari.

”Individer får inte bli för smala i egna fack”

Christer Simrén har en bred erfarenhet av industriell utveckling inom massa- och pappersindustrin från såväl BillerudKorsnäs men också från en tid som vd för dåvarande Wermland Paper med pappersbruk i Bäckhammar och Åmotfors. Han har dessutom arbetat för internationella managementkonsultföretag och är bland annat teknologie doktor inom industriell organisation.

Hans filosofi utgår från att individen alltid ska se till företagets bästa och att framsteg sker genom nätverkande, att olika kompetenser inom en organisation jobbar brett i problemlösande kreativa team. Han talar gärna om värdeord som energi, motivation och engagemang.

– Vi jobbar organiskt, tittar inte uppåt och väntar.

Men det finns inga genvägar, förtydligar han. Vi ska alltid vara systematiska, ha en

struktur – en tydlig roadmap – och följa stegen.

Tufft därute

Det är tufft därute idag, den som inte är bäst eller kanske på sin höjd näst bäst, kommer att slås ut. Att ligga fyra-fem räckes inte längre i den globala konkurrensen. – Marknad, teknik – ja alla områden utvecklas snabbt. Våra kunder är krävande och investerar ständigt i nya och avancerade förpackningar. Ska vi kunna leverera måste vi också utvecklas hela tiden.

Lösningen ligger i en hög grundläggande kompetens för alla. Helst med flera kompetensområden.

– Vi har många avancerade processer och det är viktigt att alla anställda förstår sammanhanget. Och dessutom, poängterar Christer Simrén, att alla också har rätt atti-

tyd med en vilja att ständigt lära sig nytt. Individens kunskaper måste ständigt förnyas, kompletteras.

– Med den basen ska vi jobba brett, fortsätter han.

Multifunktionellt tänkande

Med ett multifunktionellt tänkande kan företag utveckla alla sina processer genom problemlösningsteam, där allas kunskaper krävs och där alla lär av varandra.

– Kreativa team med tydliga frågeställningar där lösningen finns i det gränslösa tänkandet, förtydligar Christer Simrén.

Det innebär att vi ibland måste lämna vår egen trygghetsbox, att vi utsätter oss för risker att inte behärska situationen fullt ut.

– Vi ska naturligtvis inte lämna vår personal i sticket, vi har som företag ett ansvar för att utveckla våra medarbetare, säger Christer Simrén. Men vi gör det inte alltid bäst på skolbänken, det är genom att jobba i projekt vi också lär oss mer om processerna.

Boka in
Kompetensforum
redan nu
– anmäl dig via
vår nya hemsida...

Kompetensforum är en branschgemensam mötesplats för kompetensfrågor som är produktionsnära och framtidsinriktade. Målgruppen för dessa årliga möten är bland annat chefer / ledare inom drift, underhåll, HR och fackliga organisationer.

Christer Simrén kommer att utveckla sina idéer om framtidens kompetens ytterligare på Kompetensforum i Stockholm den femte februari.

Foto: Albin Bogren

... och här hittar du Sirius nya hemsida

Via adressen www.industrisirius.se hittar du Sirius nya hemsida. Här finns tidningen kampanjen Smart&Säkert, anmälningmöjligheter till Kompetensforum, Skifthandboken, tidningen Sirius med mera.

Uppdaterade skiftscheman på hemsidan

Drygt 120 olika skift- och arbetstidsscheman ligger nu på nätet i form av uppdaterad Skifthandbok. Handboken är sammanställd av Bengt Hallberg, tidigare förbundssekreterare inom Pappers.

– Handboken ersätter den gamla som trycktes 1993 och som hunnit bli föråldrad, många scheman har ändrats sedan dess, säger Bengt Hallberg.

Boken, som kan fungera som en idébank, beskriver dels 121 olika scheman som idag finns inom de svenska massa- och pappersbruken, dels finns här en bakgrund till varför antalet arbetstimmar blir just 1616 vid kontinuerligt skiftgång.

Bengt Hallberg har vid sin genomgång sett hur 12-timmarsskift blivit vanligare idag än 1993.

– Här finns ju alltid ett dilemma när efterfrågan på längre sammanhållande ledigheter ställs mot hälsoaspekten, noterar han.

Bland olika skiftlösningar ser han hur man på vissa bruk ansträngt sig för att behålla anställdas kompetens även i de fall de inte kan arbeta nattskift. Han har också sett hur allt fler börjar dagskiftet klockan 07.00 istället för 06.00, en följd av att en timmas senarelagd start på arbetsdagen gynnar nattsömnerna.

Bengt tror också att det finns ett stort intresse att kunna se hur man på andra håll löser semesterledigheterna på sommaren.

Han ser stora fördelar med att ha boken utlagd på nätet istället för en tryckt bok som förra gången:

– Nu kan vi göra snabba revideringar om ett bruk väljer att förändra skiftschemat. Vi kan alltid vara aktuella, säger han.

Nytt temablad ska förebygga skär- och klämskador

Kampanjen Smart & Säkert fortsätter nu med fokus på skär- och klämskador.

Temabladet är tänkt att vara ett underlag för diskussioner om skär och klämskador hos er.

Inte bara ren och skär tur – skär- och klämskador kan förebyggas, slår temabladet fast.

Mycket handlar om vardagsrutiner, när det ovanliga händer i det dagliga, när en operatör ska vara effektiv och bara fixa något som gått snett lite snabbt.

Erfarenheter visar att "Jag skulle ju bara..." finns med i förklaringen bakom många både mindre allvarliga och riktigt svåra olyckor.

I den detaljerade checklisten finns bland annat punkter som:

- är alla maskiner riskbedömda?
- fungerar maskinskydden, till exempel avskärmningsskydd?
- finns rutiner för Bryt & läs?
- är roterande maskindelar stilla vid arbete med rullmaskin och används sprätt - aldrig fingrarna?
- finns och används utprovade skärskyddshandskar vid arbete med vassa föremål?
- riskbedöms arbetet, till exempel med Sirius tvåminuterskoll, när vi avviker från normala rutiner?
- finns säkra arbetsmetoder och instruktioner och hjälpmedel till exempel för spetsdragning och skarvning?

Tidningen Sirius ges ut av Sirius, Skogsindustrins råd för Industriell Utveckling i samverkan.
Ansvarig utgivare: Mårten Ericsson
Sirius på nätet: www.industrisirius.se

Text: Där ingen annan anges, Sven Magnusson
Foto: Där ingen annan anges, Mårten Ericsson och Sven Magnusson

sirius
SKOGSINDUSTRINS RÅD FÖR INDUSTRIELL UTVECKLING I SAMVERKAN

**Vill du ha ett personligt utskick av Sirius via mejl?
Gå in på vår hemsida och fyll i dina uppgifter: www.industrisirius.se**